

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 12. novembra 2014*

„Pritožba — Omejevalni sporazumi — Trg ravnega stekla v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) — Določitev cen — Izračun zneska globe — Upoštevanje notranjih prodaj podjetij — Razumni rok — Dopustnost dokazov, predloženih v pripravah na obravnavo pred Splošnim sodiščem“

V zadevi C-580/12 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 10. decembra 2012,

Guardian Industries Corp. s sedežem v Doverju (Združene države),

Guardian Europe Sàrl s sedežem v Dudelangeu (Luksemburg),

ki ju zastopajo F. Louis, H.-G. Kamann in S. Völcker, odvetniki, po pooblastilu O'Dalyja, solicitor,

tožeči stranki,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopata A. Dawes in R. Sauer, agenta, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, A. Ó Caoimh, sodnik, C. Toader, sodnica, ter E. Jarašiūnas in C. G. Fernlund (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. decembra 2013,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. aprila 2014

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo

- 1 Družbi Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl (v nadaljevanju: skupaj: Guardian) s pritožbo predlagata razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to zavrnilo njuno tožbo za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2007) 5791 final z dne 28. novembra 2007 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39165 – Ravno steklo) (v nadaljevanju: sporna odločba), v delu, v katerem se nanaša na njiju, in znižanje zneska globe, ki jima je bila naložena s to odločbo.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 1/2003

- 2 Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) v členu 23(2) in (3) določa:

„2. Komisija lahko podjetjem in podjetniškim združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti:

- (a) kršijo člen 81 [ES] ali člen 82 [ES]; ali
- (b) nasprotujejo odločbi, ki odrejačasne ukrepe v skladu s členom 8; ali
- (c) ne izpolnjujejo zavez, ki so postale obvezne po odločbi v skladu s členom 9.

Za vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.

Kadar se kršitev združenja nanaša na dejavnost njegovih članic, globa ne presega 10 % vsote skupnega prometa vsake posamezne članice na trgu, ki ga je kršitev združenja prizadela.

3. Pri določanju višine globe se upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve.“

- 3 Člen 31 navedene uredbe določa:

„S pritožbo zoper odločbo, s katero je Komisija določila globo ali periodično denarno kazen, ima Sodišče neomejeno pristojnost do pregleda odločbe. Naloženo globo ali periodično denarno kazen lahko prekliče, zniža ali poviša.“

Navodila sodnemu tajniku

- 4 Navodila sodnemu tajniku Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 5. julija 2007 (UL L 232, str. 1), kakor so bila spremenjena 17. maja 2010 (UL L 170, str. 53, v nadaljevanju: navodila sodnemu tajniku), v členu 11 določajo:

„1. Sodni tajnik določi roke, določene v Poslovniku, v skladu s pooblastili, ki mu jih podeli predsednik.

2. Listine, ki jih v sodnem tajništvu prejmejo po roku, določenem za njihovo vložitev, se lahko sprejmejo le z odobritvijo predsednika.

3. Sodni tajnik lahko podaljša določene roke v skladu s pooblastili, ki mu jih podeli predsednik; kadar je to potrebno, predloži predsedniku predloge za podaljšanje rokov.

Predlogi za podaljšanje rokov morajo biti obrazloženi in vloženi pravočasno pred iztekom predpisanega roka. Rok se sme podaljšati več kot enkrat le na podlagi izrednih razlogov.“

Dejansko stanje in sporna odločba

- 5 Iz točk od 1 do 10 izpodbijane sodbe je razvidno, da je Komisija v sporni odločbi menila, da so podjetja Guardian, Asahi Glass, Pilkington in Saint-Gobain sodelovala pri enotni in nadaljevani kršitvi člena 81(1) ES, ki je zajemala določanje cen v sektorju ravnega stekla v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP). Komisija je v zvezi s podjetjem Guardian to kršitev ugotovila za obdobje od 20. aprila 2004 do 22. februarja 2005, zato je iz tega naslova družbama Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl solidarno naložila globo v znesku 148 milijonov EUR.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 6 Družba Guardian je 12. februarja 2008 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo, s katero je predlagala razglasitev delne ničnosti sporne odločbe in znižanje globe, ki jo je naložila Komisija.
- 7 Družba Guardian je v podporo svojemu predlogu za razglasitev ničnosti navedla samo en tožbeni razlog, s katerim zatrjuje napačno presojo dejanskega stanja glede trajanja njenega sodelovanja pri omejevalnem sporazumu in geografske razsežnosti tega sporazuma.
- 8 Predlog za znižanje globe je temeljil na treh tožbenih razlogih. Prvi tožbeni razlog se je nanašal na upoštevanje posledic predloga za razglasitev delne ničnosti sporne odločbe. Družba Guardian je z drugim tožbenim razlogom zatrjevala kršitev načela prepovedi diskriminacije in obveznosti obrazložitve. Tretji tožbeni razlog pa se je nanašal na napako pri presoji vloge družbe pri zadevnem omejevalnem sporazumu in na kršitev načela prepovedi diskriminacije.
- 9 Splošno sodišče je tožbo v celoti zavrnilo.
- 10 Splošno sodišče je najprej iz razlogov, podanih v točkah od 19 do 22 izpodbijane sodbe, zavrnilo trditve družbe Guardian, s katerimi je ta izpodbijala dopustnost dopisa Komisije z dne 10. februarja 2012 (v nadaljevanju: dopis z dne 10. februarja 2012).
- 11 Splošno sodišče je predlog za razglasitev ničnosti sporne odločbe zavrnilo z obrazložitvijo, podano v točkah od 28 do 93 izpodbijane sodbe. Predlog za znižanje globe pa je bil zavrjen z obrazložitvijo, podano v točkah od 94 do 124 izpodbijane sodbe.

Predlogi strank

- 12 Družba Guardian Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem je Splošno sodišče potrdilo sporno odločbo, s katero so bile prodaje, opravljene med družbami iste skupine (v nadaljevanju: notranje prodaje), izključene iz upoštevanja pri izračunu glob, naloženih drugim naslovnikom te odločbe;
 - znesek globe, ki ji je bila naložena, zniža za 37 %;
 - izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem je Splošno sodišče presodilo, da je dopis z dne 10. februarja 2012 dopusten, ga razglasi za nedopusten in ga posledično izloči iz spisa;

- znesek globe, ki ji je bila naložena, zniža za najmanj 25 %, da bi ublažilo to, da Splošno sodišče ni spoštovalo njene pravice do učinkovitega pravnega sredstva v razumnem roku, in
- Komisiji naloži plačilo stroškov, vključno s stroški postopka pred Splošnim sodiščem.

13 Komisija Sodišču predlaga, naj:

- primarno, pritožbo zavrne;
- podredno, zavrne predlog za znižanje globe, in
- družbi Guardian naloži plačilo stroškov prvostopenjskega in pritožbenega postopka.

Pritožba

14 Družba Guardian v podporo pritožbi navaja tri pritožbene razloge, ki jih je treba preučiti v drugačnem zaporedju, kot so bili navedeni.

Prvi pritožbeni razlog: kršitev pravice do sojenja v razumnem roku

Trditve strank

- 15 Družba Guardian zatrjuje, da trajanje postopka pred Splošnim sodiščem pomeni kršitev temeljne pravice do poštenega sojenja v razumnem roku, določene v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), in da takšna kršitev upravičuje znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena s sporno odločbo. Družba Guardian je na obravnavi pojasnila, da namerava svoje predloge spremeniti glede na sodbe Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771) in Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770). Družba Guardian tako Sodišču predlaga, naj rok, v katerem je Splošno sodišče zadevo obravnavalo na prvi stopnji, razglasi za čezmeren.
- 16 Komisija – potem ko je na obravnavi navedla, da umika ugovor v zvezi z dopustnostjo tega pritožbenega razloga – po vsebini meni, da znižanje zneska globe ne bi bilo primerno, in Sodišče poziva, naj po potrebi natančno opredeli merila, ki bi omogočala ugotovitev, ali je bila storjena kršitev načela razumnega roka.

Presoja Sodišča

- 17 Opozoriti je treba, da je treba kršitev obveznosti iz člena 47, drugi odstavek, Listine, ki jo je storilo sodišče Unije, in sicer, da o predloženi zadevi odloči v razumnem roku, sankcionirati z odškodninsko tožbo, ki se vloži pri Splošnem sodišču, saj je taka tožba učinkovito sredstvo (sodba Gascogne Sack Deutschland/Komisija, EU:C:2013:768, točka 89).
- 18 Iz tega sledi, da predloga za povrnitev škode, nastale, ker Splošno sodišče ni spoštovalo sojenja v razumnem roku, ni mogoče vložiti neposredno pri Sodišču v okviru pritožbe, ampak ga je treba vložiti pri Splošnem sodišču (sodba Gascogne Sack Deutschland/Komisija, EU:C:2013:768, točka 90).
- 19 Zato je naloga Splošnega sodišča, ki je pristojno na podlagi člena 256(1) PDEU, da odloči o takih odškodninskih zahtevkih v drugi sestavi, kot je ta, ki je odločala o sporu, v zvezi s katerim se graja trajanje postopka, in z uporabo meril, določenih v točkah od 91 do 95 sodbe Gascogne Sack Deutschland/Komisija (EU:C:2013:768).

- 20 Ob navedenem pa lahko Sodišče, ker je v obravnavanem primeru očitno, ne da bi stranke morale v zvezi s tem predložiti dokaze, da je Splošno sodišče dovolj resno kršilo svojo obveznost sojenja v razumnem roku, to izpostavi. V obravnavanem primeru trajanja postopka, in sicer skoraj štiri leta in sedem mesecev, ki natančneje zajema obdobje, daljše od treh let in pet mesecev, ki je poteklo med koncem pisnega postopka, ki je nastopil po tem, ko je Komisija vložila odgovor na tožbo, in začetkom ustnega postopka, ni mogoče upravičiti z nobeno okoliščino zadeve, ki je bila podlaga za ta spor.
- 21 Iz ugotovitev, navedenih v točkah od 17 do 19 zgoraj, pa vseeno sledi, da je treba pritožbeni razlog, s katerim se zatrjuje kršitev pravice do sojenja v razumnem roku, zavriniti.

Drugi pritožbeni razlog: kršitev pravice do obrambe in načela enakosti orožij

Trditve strank

- 22 Ta pritožbeni razlog je usmerjen zoper točki 21 in 22 izpodbijane sodbe, s katerima je Splošno sodišče dopis z dne 10. februarja 2012, ki ga je Komisija naslovila na družbo Guardian, razglasilo za dopusten.
- 23 Ta dopis, ki je bil poslan zadnji delovni dan pred obravnavo, po mnenju družbe Guardian prvič razkriva stališče Komisije glede načina izračuna znižanja zneska globe. Ta dopis naj bi vseboval nove podatke in naj bi bil predložen brez predhodnega dovoljenja Splošnega sodišča in brez utemeljitve.
- 24 Družba Guardian poudarja, da je Splošno sodišče ta dopis, čeprav je bil vložen prepozno, v točki 22 izpodbijane sodbe razglasilo za dopusten ob upoštevanju, prvič, njegove „vsebine“, in drugič, „tega, da je bil ta posredovan [družbi Guardian], ki [je] torej imel[a] možnost na obravnavi predstaviti svoja stališča glede vsebine tega dopisa“. Družba Guardian meni, da je ta presoja v nasprotju s členom 11(3) navodil sodnemu tajniku.
- 25 Načelo enakosti orožij in spoštovanje načela kontradiktornosti naj bi zahtevala, da se razprava na obravnavi omeji na podatke iz spisa, do katerih se je bilo mogoče pisno opredeliti. Zgolj možnost podati izjavo na obravnavi glede prepozno predloženih vlog naj ne bi omogočala spoštovanja pravice do obrambe. Splošno sodišče bi moralo dopis z dne 10. februarja 2012 v skladu s svojo sodno prakso na tem področju razglasiti za nedopusten (sodbe Solvay/Komisija, T-30/91, EU:T:1995:115, točki 83 in 101; BASF/Komisija, T-175/95, EU:T:1999:99, točka 46, in AstraZeneca/Komisija, T-321/05, EU:T:2010:266, točka 27).
- 26 Družba Guardian trdi, da točka 22 izpodbijane sodbe ne vsebuje nobene obrazložitve, ki bi omogočala seznanitev z razlogi, iz katerih je bil dopis sprejet kot dopusten, zlasti glede na njegovo vsebino.
- 27 Posledično družba Guardian meni, da je treba odločitev Splošnega sodišča v navedeni točki 22, da se dopis z dne 10. februarja 2012 vstavi v spis, razglasiti za nično, ter Sodišče poziva, naj ta dopis razglasi za nedopusten.
- 28 Komisija meni, da je ta pritožbeni razlog brezpredmeten. Namreč, ta razlog naj bi bil, ker družba Guardian naj ne bi dokazala, da bi Splošno sodišče, če ne bi bilo dopisa z dne 10. februarja 2012, sprejelo drugačen sklep glede zneska globe, ki je bila naložena temu podjetju, neupošteven.
- 29 Navedeni razlog po mnenju Komisije nikakor ni utemeljen. Navaja, da lahko Splošno sodišče zaradi svoje neomejene pristojnosti upošteva prepozno predložene dejanske elemente, če pri tem spoštuje načelo kontradiktornosti. To pa naj bi bilo v obravnavanem primeru spoštovano, saj se je družba Guardian na obravnavi lahko izjavila glede vsebine navedenega dopisa, vendar se je odločila, da tega ne stori. Komisija opozarja, da je družba Guardian pred obravnavo imela tridnevni rok za oblikovanje pripomb k temu dopisu ali Splošnemu sodišču predlagati, naj ji bodisi dopusti predložiti pisna stališča bodisi prestavi obravnavo.

Presoja Sodišča

- 30 Opozoriti je treba, da je spoštovanje pravice do obrambe temeljno načelo prava Unije. To načelo bi bilo kršeno, če bi sodna odločba temeljila na dejstvih ali dokumentih, s katerimi se stranke – ali ena od njih – niso mogle seznaniti in glede katerih zato niso mogle podati stališč (sodba Snupat/Haute Autorité, 42/59 in 49/59, EU:C:1961:5, 156).
- 31 Načelo enakosti orožij, ki izhaja iz pojma poštenega sojenja in katerega cilj je zagotoviti ravnotežje med strankami postopka ter tako zajamčiti, da lahko katera koli stranka v postopku vsak dokument, predložen sodišču, preveri in izpodbija, vključuje obveznost vsaki stranki dati razumno možnost, da predstavi svoje trditve, vključno z dokazi, pod pogoji, ki je v primerjavi z nasprotno stranko ne postavljajo v bistveno slabši položaj (sodba Otis in drugi, C-199/11, EU:C:2012:684, točki 71 in 72).
- 32 Komisija je v dopisu z dne 10. februarja 2012 želela odgovoriti na dopis, ki ga je družba Guardian v pripravah na obravnavo naslovila na Splošno sodišče glede izračuna globe, in temu sodišču posredovati nekatere številčne podatke, na katere se je oprla za izračun prometa štirih podjetij, naslovnikov sporne odločbe, na upoštevem trgu. Komisija je na podlagi teh podatkov pojasnila, da če bi Splošno sodišče odobrilo znižanje zneska globe, to znižanje ne bi smelo presežati 30 %.
- 33 Ni sporno, da je družba Guardian 10. februarja 2012 prejela kopijo tega dopisa. Tako je imela tri dni, da se pred obravnavo seznaní z njegovo vsebino. Glede na naravo in vsebino tega dopisa takšnega roka ni mogoče šteti za čezmerno kratek, in to ne glede na to, da naj Splošno sodišče ne bi upoštevalo določb člena 11(3) navodil sodnemu tajniku. Poleg tega ni sporno, da družba Guardian Splošnega sodišča ni prosila, naj pisno komentira ta dopis, niti ni zahtevala preložitve obravnave. Nazadnje, družba Guardian je na obravnavi lahko navedla svoje trditve tako glede dopustnosti tega dopisa kot njegove vsebine.
- 34 Iz teh podatkov izhaja, da družba Guardian ni dokazala, da bi Splošno sodišče s tem, da ni pazilo, da ima ta družba zadosten rok za seznanitev z dopisom z dne 10. februarja 2012 in da lahko v zvezi s tem poda pisna stališča, kršilo pravico do obrambe ali načelo enakosti orožij (glej po analogiji sodbo Corus UK/Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, točka 25).
- 35 V teh okoliščinah je Splošno sodišče, ne da bi napačno uporabilo pravo, v točki 22 izpodbijane sodbe presodilo, da je treba „[o]b upoštevanju vsebine tega dopisa in tega, da je bil ta posredovan [družbi Guardian], ki [je] torej imel[a] možnost na obravnavi predstaviti svoja stališča glede vsebine tega dopisa, [...] zadevni dokument šteti za dopusten“.
- 36 Iz tega sledi, da je treba ta pritožbeni razlog, ker ni utemeljen, zavrnil.

Tretji pritožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja in obveznosti obrazložitve

Trditve strank

- 37 Družba Guardian trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 104 do 106 izpodbijane sodbe kršilo načelo enakega obravnavanja. Splošno sodišče naj ne bi hotelo potrditi, da je treba pri izračunu globe notranje prodaje upoštevati enako kot prodaje tretjim osebam.
- 38 Splošno sodišče naj tako ne bi upoštevalo ustaljene sodne prakse in prakse odločanja, katerih smisel je zagotoviti, da ni nikakršne diskriminacije med podjetji, ki so vertikalno povezana, in tistimi, ki niso. Takšno enako obravnavanje naj bi se Komisiji nalagalo na podlagi Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) [ESPJ] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171), in Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: Smernice iz leta 2006).

- 39 Družba Guardian Splošnemu sodišču očita, da ni navedlo razlogov, iz katerih je odstopilo od te ustaljene sodne prakse. Po njenem mnenju se je Splošno sodišče omejilo na to, da je v točki 104 izpodbijane sodbe navedlo, da „je [bil] obstoj protikonkurenčnega ravnanja ugotovljen le za prodajo neodvisnim strankam“.
- 40 Poleg tega, da naj bi Splošno sodišče izkrivilo besedilo točke 377 obrazložitve sporne odločbe, naj navedena trditev ne bi bila upoštevana. Precej nepomembno naj bi bilo, ali je omejevalni sporazum zajemal tudi notranje prodaje. Po mnenju družbe Guardian naj bi bilo namreč ključno to, da ima lahko vertikalno povezano podjetje konkurenčno prednost tako od prodaje proizvodov, na katere se nanaša omejevalni sporazum, kot od prodaje proizvodov, ki predstavljajo vložek zanje. Po mnenju družbe Guardian Komisija v preteklosti ni nikoli dokazala obstoja take prednosti, Sodišče pa naj bi priznalo, da bi izključitev notranjih prodaj „nujno“ pomenila dajanje prednosti vertikalno povezanim proizvajalcem (sodba KNP BT/Komisija, C-248/98 P, EU:C:2000:625, točka 62). Kljub temu naj bi Splošno sodišče v točki 105 izpodbijane sodbe presodilo, da ni bilo dokazano, da so imela vertikalno povezana podjetja od kršitve tako konkurenčno prednost.
- 41 Družba Guardian glede na to, da je edino podjetje, ki ni vertikalno povezano in je sodelovalo pri kršitvi, meni, da je edini način za ponovno vzpostavitev enakega obravnavanja znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena, za 37 %, saj naj bi tak odstotek ustrezal delu notranjih prodaj glede na celoten obseg prodaj, opravljenih na upoštevnem trgu.
- 42 Komisija meni, da ta pritožbeni razlog ni utemeljen.
- 43 Prvič, Komisija trdi, da Splošno sodišče ni nikakor izkrivilo sporne odločbe niti ni napačno uporabilo prava, ko je ugotovilo, da se kršitev nanaša le na prodaje tretjim neodvisnim strankam. Meni torej, da lahko le te prodaje služijo kot osnova za izračun zneska globe.
- 44 Drugič, Komisija ugovarja trditvi, da ji sodna praksa nalaga, da mora pri izračunu glob upoštevati notranje prodaje. Ta trditev naj bi temeljila na stališču, da imajo vertikalno povezani proizvajalci nujno konkurenčno prednost na prodajnih trgih tistega, za katerega je bil sklenjen omejevalni sporazum. To stališče naj bi bilo napačno, saj je obstoj konkurenčne prednosti, ki izvira iz izvajanja omejevalnega sporazuma na višji stopnji, odvisen od številnih dejavnikov in ga je treba presojati od primera do primera.
- 45 Sodna praksa naj vsekakor upoštevanja notranjih prodaj ne bi prepovedovala, ravno tako pa naj tega ne bi zahtevala (sodbe KNP BT/Komisija, EU:C:2000:625, točka 62; Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, C-397/03 P, EU:C:2006:328, točki 102 in 103; Europa Carton/Komisija, T-304/94, EU:T:1998:89, točka 123; KNP BT/Komisija, T-309/94, EU:T:1998:91, točka 112; Lögstör Rör/Komisija, T-16/99, EU:T:2002:72, točka 358; Tokai Carbon in drugi/Komisija, T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, EU:T:2005:220, točka 260; Daiichi Pharmaceutical/Komisija, T-26/02, EU:T:2006:75, točke 57, 63 in 64, in BST/Komisija, T-452/05, EU:T:2010:167, točka 82).
- 46 Komisija navaja, da načeloma upošteva notranje prodaje, če razpolaga z zadostnimi dokazi, ki upravičujejo ugotovitev, da je bila pridobljena konkurenčna prednost, ali kadar se omejevalni sporazum izrecno nanaša na notranje prodaje (sklep Komisije C(2010) 8761 final z dne 8. decembra 2010 v zadevi COMP/39.309 – LCD).
- 47 Vendar naj bi obstajali primeri, v katerih ni mogla upoštevati notranjih prodaj (glej sklepa Komisije C(2009) 7601 final z dne 7. oktobra 2009 v zadevi COMP/39.129 – Močnostni transformatorji in C(2011) 7436 final z dne 19. oktobra 2011 v zadevi COMP/39.605 – Steklo za katodne cevi).
- 48 Kadar pa, kot v tem primeru, nič ne kaže z gotovostjo, da se je omejevalni sporazum nanašal tudi na notranje prodaje ali da so imeli aktivni udeleženci na nižji stopnji posredno prednost, Komisija ocenjuje, da ni pravno zavezana upoštevati notranje prodaje. Naložitev takšne obveznosti tej instituciji

naj bi omejevala diskrecijsko pravico, ki jo ima na področju glob, in bi lahko povzročila bistveno zvišanje zneskov glob, ne da bi bilo nujno dokazati, da omejevalni sporazum dejansko vpliva na notranje prodaje ali prodaje na nižji stopnji. Takšna obveznost bi lahko med različnimi udeleženci pri kršitvi povzročila diskriminacijo zgolj zaradi oblike njihove podjetniške strukture.

- 49 Po mnenju Komisije ni mogoče šteti, da mora vedno preveriti, ali so notranje prodaje povezane s kršitvijo, če le sprejme skladen pristop glede vseh podjetij, ki sodelujejo v istem omejevalnem sporazumu.
- 50 Tretjič, Komisija trdi, da družba Guardian nikakor ni bila diskriminirana. Zato meni, da to podjetje nima pravice do nikakršnega znižanja zneska globe, ki mu je bila naložena s sporno odločbo. To, da bi upoštevanje notranjih prodaj lahko privedlo do višjih glob za druge udeležence pri omejevalnem sporazumu, naj ne bi upravičevalo znižanja globe, naložene družbi Guardian. Znesek te globe naj bi bil primeren, sorazmeren in v skladu s Smernicami iz leta 2006. Odražal naj bi gospodarsko težo tega podjetja pri kršitvi. Komisija opozarja, da je za zagotovitev odvratilnega učinka globe družbi Saint-Gobain znesek naložene globe zvišala za 30 %, da bi se bolje odražalo to, da gre za vertikalno povezanega proizvajalca.

Presoja Sodišča

- 51 Opozoriti je treba, da je načelo enakega obravnavanja splošno načelo prava Unije, ki je opredeljeno v členih 20 in 21 Listine. Iz ustaljene sodne prakse je razvidno, da navedeno načelo zahteva, da se primerljive okoliščine ne obravnavajo različno in da se različne okoliščine ne obravnavajo enako, razen če je takšno obravnavanje objektivno utemeljeno (glej zlasti sodbo Akzo Nobel Chemicals in Akros Chemicals/Komisija, C-550/07 P, EU:C:2010:512, točki 54 in 55 ter navedena sodna praksa).
- 52 Člen 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003 določa, da za vsako podjetje in podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % skupnega prometa v predhodnem poslovnem letu.
- 53 Komisija mora v vsakem posameznem primeru in ob upoštevanju sobesedila in ciljev sistema sankcij, ki ga določa Uredba št. 1/2003, presoditi želeni vpliv na zadevno podjetje, zlasti glede na promet, ki odraža njegov dejanski gospodarski položaj v obdobju, v katerem je bila kršitev storjena (sodba Britannia Alloys & Chemicals/Komisija C-76/06 P, EU:C:2007:326, točka 25).
- 54 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je za določitev zneska globe dopustno upoštevati celotni promet podjetja, ki je, čeprav približen in nepopoln, pokazatelj njegove velikosti in gospodarske moči, ter del prometa, ki je bil ustvarjen s proizvodi, ki so predmet kršitve, in je lahko pokazatelj njenega obsega (sodbe Musique Diffusion française in drugi/Komisija, od 100/80 do 103/80, EU:C:1983:158, točka 121; Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točka 243, in Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, EU:C:2006:328, točka 100).
- 55 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 Komisiji sicer daje široko diskrecijsko pravico, vendar njeno izvajanje vseeno omejuje z določitvijo objektivnih meril, ki jih mora ta upoštevati. Tako na eni strani za znesek globe, ki se lahko naloži, velja številčno določljiva in absolutna zgornja meja, tako da je najvišji znesek globe, ki se lahko naloži danemu podjetju, določljiv vnaprej. Na drugi strani je izvajanje te diskrecijske pravice prav tako omejeno s pravili ravnanja, ki si jih je Komisija sama določila, med drugim v Smernicah iz leta 2006 (glej v tem smislu sodbo Schindler Holding in drugi/Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, točka 58).

- 56 Točka 13 Smernic iz leta 2006 določa: „Za določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, bo Komisija uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno [...] povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP“. V točki 6 teh smernic je določeno, da „kombinacija vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo, in trajanja kršitve izraža gospodarsko pomembnost kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi“.
- 57 Iz tega sledi, da je cilj točke 13 Smernic iz leta 2006 kot izhodišče za izračun globe, naložene podjetju, vzeti znesek, ki odraža gospodarski pomen kršitve in relativno težo vsakega podjetja v tej kršitvi. Zato, čeprav pojma vrednosti prodaj iz te točke 13 seveda ni mogoče razširiti tako, da bi zajemal prodaje, ki jih je opravilo zadevno podjetje in ki ne spadajo na področje uporabe očitane omejevalnega sporazuma, bi vseeno ogrožalo cilj, ki mu sledi ta določba, če bi se za ta pojem štelo, da se nanaša le na promet, ustvarjen samo s prodajami, za katere je dokazano, da je ta omejevalni sporazum nanje resnično vplival (sodba Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, EU:C:2013:464, točka 76).
- 58 Učinek takšne omejitve bi bil poleg tega umetno minimiziranje gospodarskega pomena kršitve, ki jo je storilo dano podjetje, saj bi zgolj to, da je bilo najdeno omejeno število neposrednih dokazov o prodajah, na katere je omejevalni sporazum resnično vplival, privedlo do tega, da bi bila nazadnje naložena globa, ki ne bi imela resnične povezave s področjem uporabe zadevnega omejevalnega sporazuma. Takšna nagrada za tajnost bi prav tako ogrožala cilj pregona in učinkovitega sankcioniranja kršitev člena 81 ES, zato se je ne sme dopustiti (sodba Team Relocations in drugi/Komisija, EU:C:2013:464, točka 77).
- 59 Vsekakor je treba poudariti, da delež celotnega prometa od prodaje proizvodov, ki so predmet kršitve, lahko najbolje odraža gospodarski pomen te kršitve. Med temi prodajami torej ni treba razlikovati glede na to, ali so bile opravljene s tretjimi neodvisnimi strankami ali s subjekti, ki spadajo k istemu podjetju. Neupoštevanje vrednosti prodaj iz zadnjenavedene kategorije bi s tem, da bi se vertikalno povezanim družbam omogočalo uiti sankciji, sorazmerni njihovi pomembnosti na trgu proizvodov, ki so predmet kršitve, nujno pomenilo neupravičeno dajanje prednosti (glej v tem smislu sodbo KNP BT/Komisija, EU:C:2000:625, točka 62).
- 60 Namreč, poleg koristi, ki jo je mogoče pričakovati od sporazuma o horizontalni določitvi cen pri prodaji tretjim neodvisnim strankam, imajo lahko vertikalno povezana podjetja dobiček od takega sporazuma tudi na prodajnem trgu predelanih proizvodov, ki so sestavljeni iz proizvodov, ki so predmet kršitve, in to na dveh različnih podlagah. Ta podjetja bodisi zvišanje cen vložkov, ki izhaja iz predmeta kršitve, prenesejo naprej na ceno predelanih proizvodov bodisi ga ne predajo naprej, kar jim torej podeli cenovno prednost v razmerju do njihovih konkurentov, ki te vložke nabavljajo na trgu proizvodov, ki so predmet kršitve.
- 61 Zato so sodišča Unije, kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah od 28 do 34 sklepnih predlogov, vedno zavračala razloge, iz katerih so vertikalno povezani proizvajalci želeli doseči izključitev njihovih notranjih prodaj iz prometa, ki je služil kot osnova za izračun njihove globe (sodba KNP BT/Komisija, EU:C:2000:625, točka 62; glej tudi sodbe Europa Carton/Komisija, EU:T:1998:89, točka 128; KNP BT/Komisija, EU:T:1998:91, točka 112; Lögstör Rör/Komisija, EU:T:2002:72, točke od 360 do 363, in Tokai Carbon in drugi/Komisija, EU:T:2005:220, točka 260).
- 62 Nazadnje, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da se pri določitvi zneska globe z uporabo različnih metod izračunavanja ne sme diskriminirati med podjetji, ki so sodelovala pri isti kršitvi člena 81 ES (glej sodbo Alliance One International in Standard Commercial Tobacco/Komisija in Komisija/Alliance One International in drugi, C-628/10 P in C-14/11 P, EU:C:2012:479, točka 58).
- 63 Kot je bilo opozorjeno v točki 58 te sodbe, za presojo deleža celotnega prometa od prodaje proizvodov, ki so predmet kršitve, ni treba razlikovati med notranjimi prodajami in prodajami tretjim neodvisnim osebam. Iz tega sledi, da so za določitev tega prometa vertikalno povezana podjetja v primerljivem položaju kot podjetja, ki niso vertikalno povezana. Ti vrsti podjetij je torej treba obravnavati enako.

Izključitev notranjih prodaj iz upoštevne prometa bi pomenila dajanje prednosti prvonavedenim podjetjem z zmanjšanjem njihove relativne teže pri kršitvi v škodo drugih, in to na podlagi merila, ki ni v povezavi s ciljem, ki se mu sledi pri določitvi tega prometa in ki mora odražati gospodarski pomen kršitve in relativno težo vsakega podjetja, ki je bilo udeleženo pri tej kršitvi.

64 V obravnavani zadevi je Splošno sodišče v točkah od 104 do 106 izpodbijane sodbe presodilo:

„104Komisija je v obravnavani zadevi navedla, da so se protikonkurenčni sporazumi nanašali na prodajo ravnega stekla neodvisnim strankam (točka 377 obrazložitve [sporne] odločbe) in je tako to prodajo uporabila pri izračunu osnovnega zneska glob (točka 41 obrazložitve [sporne] odločbe, tabela št. 1, in točka 470 obrazložitve [sporne] odločbe). Komisija zato pri izračunu globe ni upoštevala prodaje ravnega stekla, namenjenega predelavi s strani oddelka podjetja ali družbe iste skupine. Ker je obstoj protikonkurenčnega ravnanja ugotovljen le za prodajo neodvisnim strankam, Komisiji ni mogoče očitati, da pri izračunu globe ni upoštevala interne prodaje vertikalno povezanih udeleženk omejevalnega sporazuma. Poleg tega ji ni mogoče očitati, da ni obrazložila izključitve navedene prodaje iz izračuna globe.

105 Poleg tega, kot je trdila Komisija, ni bilo dokazano, da bi vertikalno povezane udeleženke omejevalnega sporazuma, ki so zadevne proizvode dobavljale oddelkom istega podjetja ali družbam, ki so bile del iste skupine podjetij, zaradi zvišanja dodeljenih cen imele posredni dobiček niti da bi se zvišanje cen na nabavnem trgu odražalo v konkurenčni prednosti na prodajnem trgu predelanega ravnega stekla.

106 Nazadnje, kar zadeva trditev, da je Komisija s tem, da pri izračunu globe ni upoštevala interne prodaje, kršila načelo prepovedi diskriminacije, je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso načelo enakega obravnavanja oziroma prepovedi diskriminacije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je taka obravnava objektivno utemeljena (glej sodbo [...] BPB de Eendracht/Komisija, [EU:T:1998:93], točka 309 in navedena sodna praksa). Ker je Komisija v obravnavani zadevi menila, da so se protikonkurenčna ravnanja nanašala le na ceno ravnega stekla, zaračunano neodvisnim strankam, je zaradi izključitve interne prodaje iz izračuna globe v primeru vertikalno povezanih udeleženk omejevalnega sporazuma samo različno obravnavala objektivno različne položaje. Komisiji zato ni mogoče očitati, da je kršila načelo prepovedi diskriminacije.“

65 Splošno sodišče s tako odločitvijo ni spoštovalo načel sodne prakse, navedenih v točkah od 52 do 62 te sodbe.

66 V teh okoliščinah je treba pritožbenemu razlogu, ki ga je družba Guardian navedla v podporo pritožbi in v delu, ki se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja, ugoditi, pri čemer se o tem pritožbenem razlogu ni treba izreči glede dela, ki se nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve, ki jo je storilo Splošno sodišče. Zato je treba pritožbi ugoditi in izpodbijano sodbo razveljaviti v delu, v katerem je zavržen razlog, ki se nanaša na kršitev načela prepovedi diskriminacije, kar zadeva izračun zneska globe, in v delu, v katerem je bilo družbi Guardian naloženo plačilo stroškov.

Tožba pred Splošnim sodiščem

67 V skladu s členom 61 Statuta Sodišča Evropske unije lahko Sodišče, če je pritožba utemeljena, ob razveljavitvi odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje. To velja tudi za ta primer. Sodišče ima namreč na voljo vse elemente, ki jih potrebuje za odločanje o tožbi.

- 68 Vseeno je treba pojasniti obseg nadzora Sodišča. Splošno sodišče je iz razlogov, navedenih v točkah od 28 do 93 izpodbijane sodbe, zavrnilo predlog za razglasitev ničnosti sporne odločbe. Ker družba Guardian tej presoji v okviru pritožbe ni ugovarjala, je ta postala dokončna. Sodišče mora torej spor presojati zgolj v delu, ki se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja in obveznosti obrazložitve v zvezi z izračunom zneska globe ter ki je naveden v podporo predlogu za znižanje te globe.
- 69 Z drugim tožbenim razlogom, ki ga je družba Guardian navedla v tožbi pred Splošnim sodiščem z namenom pridobitve znižanja zneska globe, se želi doseči odpravo neenakega obravnavanja, ki izhaja iz izključitve notranjih prodaj pri izračunu te globe. Iz razlogov, navedenih v točkah od 51 do 65 te sodbe, je treba ugotoviti, da je Komisija s takšno izključitvijo kršila načelo enakega obravnavanja.
- 70 V zvezi s tem je treba poudariti, da je bilo iz točke 41 obvestila o ugovorih razvidno, da je imela družba Guardian izmed štirih podjetij, naslovnikov sporne odločbe, najmanjši delež upoštevne trga, ki je bil ocenjen na od 10 do 20 %. Delež družbe Saint-Gobain, ki je znašal od 20 do 30 %, je bil največji. V času izdaje sporne odločbe pa je bil ta vrstni red obrnjen, tako da je imela družba Saint-Gobain tedaj najmanjši tržni delež, torej med 10 in 20 %, družba Guardian pa največjega, in sicer 25 %, vendar sporna odločba ne vsebuje nobenega pojasnila glede razlogov za tako veliko spremembo osnove za izračun globe. Izključitev notranjih prodaj je torej privedla do znižanja relativne teže družbe Saint-Gobain pri kršitvi in do sorazmernega zvišanja relativne teže družbe Guardian.
- 71 V zvezi s tem trditve Komisije, da je bil znesek globe, naložene družbi Saint-Gobain, povečan za 30 %, da bi se bolje odražalo to, da gre za vertikalno povezanega proizvajalca, ni mogoče sprejeti. V skladu s točko 519 obrazložitve sporne odločbe je bilo namreč zadevno zvišanje družbi Saint-Gobain naloženo zaradi zagotovitve zadostnega odvratilnega učinka globe, zlasti glede na njeno „širšo prisotnost v sektorju stekla“ in „njen promet, ki je v absolutnem smislu bistveno večji od prometa drugih“.
- 72 Drugi pritožbeni razlog, ki ga je družba Guardian navedla pred Splošnim sodiščem za znižanje zneska globe, ki ji jo je naložila Komisija, je torej treba razglasiti za utemeljen.
- 73 Na podlagi neomejene pristojnosti, ki jo ima Sodišče na podlagi člena 31 Uredbe št. 1/2003, je torej treba odločiti o znesku globe, ki jo je treba naložiti družbi Guardian (sodbi Komisija/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, točka 79, in Alliance One International/Komisija, C-679/11 P, EU:C:2013:606, točka 104).
- 74 V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 23(3) Uredbe št. 1/2003 določa, da je treba za določitev zneska globe poleg teže kršitve upoštevati tudi njeno trajanje. Poleg tega je iz odstavka 2, drugi pododstavek, tega člena 23 razvidno, da za nobeno podjetje, udeleženo pri kršitvi, globa ne more presegati 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.
- 75 Čeprav mora Sodišče v okviru izvrševanja neomejene pristojnosti v zvezi s tem samo presojati okoliščine obravnavanega primera in vrsto zadevne kršitve, da bi določilo znesek globe, pa izvrševanje neomejene pristojnosti pri določanju zneska naloženih glob ne sme povzročati diskriminacije med podjetji, ki so bila udeležena pri sporazumu ali usklajenem ravnanju, ki sta v nasprotju s členom 81(1) ES (sodba Komisija/Verhuizingen Coppens, EU:C:2012:778, točka 80).
- 76 Glede znižanja zneska globe se stranke ne strinjajo tako glede načela v zvezi z znižanjem kot glede obsega tega znižanja.
- 77 Prvič, Komisija meni, da to, da bi upoštevanje notranjih prodaj privedlo do višjih glob za druge udeleženske sporazuma, ne dopušča znižanja globe, naložene družbi Guardian, čemur ta oporeka.

- 78 V zvezi s tem zadošča poudariti, da lahko Sodišče glede na to, da je ugotovilo nezakonitost sporne odločbe, v okviru izvajanja neomejene pristojnosti presojo Komisije nadomesti s svojo presojo ter tako odpravi, zniža ali zviša globo (glej sodbi *Groupe Danone/Komisija*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, točka 61, in *Otis in drugi*, EU:C:2012:684, točka 62). To pristojnost izvaja ob upoštevanju vseh dejanskih okoliščin (glej v tem smislu sodbo *Prym in Prym Consumer/Komisija*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, točka 86 in navedena sodna praksa). Zato je treba zgoraj navedeni argument Komisije zavrni.
- 79 Drugič, stranke se ne strinjajo glede stopnje znižanja, ki naj se uporabi za globo, da bi se odpravilo neenako obravnavanje, ki je nastalo zaradi izključitve notranjih prodaj iz izračuna zneska globe. Družba Guardian ob primerjavi podatkov iz sporne odločbe s tistimi iz obvestila o ugovorih ocenjuje, da je treba ta znesek znižati za 37 %. Komisija v dopisu z dne 10. februarja 2012 meni, da znižanje ne bi smelo presegati 30 %. Navaja, da podatki, na katere družba Guardian opira svoje izračune, vključujejo prodaje nekaterih vrst stekla, ki so navedene v obvestilu o ugovorih, vendar niso bile vključene v sporni odločbi.
- 80 V teh okoliščinah je treba glede na vse pravne in dejanske okoliščine obravnavane zadeve znesek globe, ki je bila družbi Guardian naložena v členu 2 sporne odločbe, znižati za 30 % in ta znesek določiti na vsoto 103.600.000 EUR.

Stroški

- 81 Člen 184(2) Poslovnika določa, da če je pritožba utemeljena in Sodišče samo dokončno odloči v sporu, odloči tudi o stroških.
- 82 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporabi na podlagi njegovega člena 184(1), se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.
- 83 V skladu s členom 138(3) navedenega poslovnika vsaka stranka nosi svoje stroške, če vsaka uspe samo deloma. Vendar lahko Sodišče, če se zdi to glede na okoliščine v zadevi upravičeno, odloči, da ena stranka poleg svojih stroškov nosi tudi del stroškov druge stranke.
- 84 Ker se pritožbi družbe Guardian delno ugoti, je treba Komisiji naložiti, da poleg svojih stroškov postopka na prvi stopnji in tega pritožbenega postopka nosi polovico stroškov, ki jih je družba Guardian priglasila v okviru teh postopkov. Družba Guardian nosi polovico svojih stroškov iz teh postopkov.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Sodba Splošnega sodišča Evropske unije Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija (T-82/08, EU:T:2012:494) se razveljavi v delu, v katerem je zavrjen razlog, ki se nanaša na kršitev načela prepovedi diskriminacije, kar zadeva izračun zneska globe, ki je bila solidarno naložena družbama Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl, in v delu, v katerem je bilo tema družbama naloženo plačilo stroškov.**
- 2. Člen 2 Odločbe Komisije C(2007) 5791 final z dne 28. novembra 2007 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39165 – Ravno steklo) se razglasi za nič v delu, v katerem je znesek globe, ki je bila solidarno naložena družbama Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl, določen na višino 148.000.000 EUR.**
- 3. Znesek globe, ki se družbama Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl solidarno naloži zaradi kršitve, ugotovljene v členu 1 navedene odločbe, se določi na višino 103.600.000 EUR.**

4. **Pritožba se v preostalem zavrne.**
5. **Evropska komisija poleg svojih stroškov postopka na prvi stopnji in tega pritožbenega postopka nosi polovico stroškov, ki sta jih družbi Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl priglasili v okviru teh postopkov.**
6. **Družbi Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl nosita polovico svojih stroškov iz teh postopkov.**

Podpisi